

จ. มีหลักตรวจสอบสาม

เมื่อพูดอย่างรวบรัดที่สุด ครูอาจตรวจสอบ ตนเอง ด้วยลักษณะการสอนของพระบรมครู ๓ ประการ คือ

๑. สอนด้วยความรู้จริง รู้จริง ทำได้จริง จึงสอนเขา
๒. สอนอย่างมีเหตุผล ให้เขาพิจารณาเข้าใจ แจ่มด้วยปัญญาของเขาเอง
๓. สอนให้ได้ผลจริง สำเร็จความมุ่งหมายของเรื่องที่สอนนั้นๆ เช่น ให้เข้าใจได้จริง เห็นความจริง ทำได้จริง นำไปปฏิบัติได้ผลจริง เป็นต้น

(อง.ตีก. ๒๐/๕๖๕/๓๕๖)

จ. ทำหน้าที่ครูต่อศิษย์

คือปฏิบัติต่อศิษย์ โดยอนุเคราะห์ตามหลักธรรมเสมือนเป็นทิศเบื้องขวา* ดังนี้

๑. แนะนำฝึกอบรมให้เป็นคนดี
๒. สอนให้เข้าใจแจ่มแจ้ง
๓. สอนศิลปวิทยาให้สิ้นเชิง
๔. ส่งเสริมยกย่องความดีงามความสามารถ

ให้ปรากฏ

๕. สร้างเครื่องคุ้มภัยในสารทศ คือ สอนฝึกศิษย์ให้ใช้วิชาเลี้ยงชีพได้จริงและรู้จักดำรงตนด้วยดีที่จะเป็นประกันให้ดำเนินชีวิตดีงามโดยสวัสดิ มีมีความสุขความเจริญ**

(ที.ป. ๑๑/๒๐๐/๒๐๓)

วิชา จรรยา กุณยา เทคนิค

คณะครุศาสตร์ กำลังรับสมัคร

ปริญญาตรี ๔ สาขาวิชา

- สังคมศึกษา
- การสอนภาษาไทย
- การสอนภาษาอังกฤษ
- การสอนพระพุทธศาสนาและจิตวิทยาแนะแนว

ประกาศนียบัตร ๓ หลักสูตร

- ประกาศนียบัตรการเทศนา (ป.ทศ.)
- ประกาศนียบัตรการสอนศีลธรรมในโรงเรียน (ป.สศ.)
- ประกาศนียบัตรบัณฑิต วิชาชีพครู

ปริญญาโท ๓ สาขาวิชา

- พุทธบริหารการศึกษา
- การสอนสังคมศึกษา
- จิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว

ปริญญาเอก ๑ สาขาวิชา

- พุทธบริหารการศึกษา

การติดต่อ

คณะครุศาสตร์ อาคารเรียนรวม โชน ชี
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
เลขที่ ๗๙ หมู่ ๑ ถ.พหลโยธิน กม.๕๕ ต.ลำไทร อ.วังน้อย
จ.พระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทร. ๐๓๕-๒๔๗-๐๙๔๕, ๐๓๕-๒๔๘-๐๐๐ ต่อ ๘๔๒๑, ๘๔๒๔
e-Mail: education@hotmail.com
www.edu.mcu.ac.th, www.mcu.ac.th
ดาวน์โหลดสไลด์และสื่อที่ www.slideplayer.mcu.ac.th

หลักสูตรของครู อาจารย์ ผู้ให้การศึกษา หรือผู้แสดงธรรม

ผู้ทำหน้าที่สั่งสอน ให้การศึกษาแก่ผู้อื่น
โดยเฉพาะครู อาจารย์ พึงประกอบด้วย
คุณสมบัติ และประพุดิตตามหลัก ดังนี้

- ก. เป็นกัลยาณมิตร
- ข. ตั้งใจประสิทธิ์ความรู้อย่างเต็มที่
- ค. มีลีลาครุครบทั้งสี่
- ง. มีหลักตรวจสอบสาม
- จ. ทำหน้าที่ครูต่อศิษย์

สมเด็จพระพรหมโพธิญาณ
(ป. อ. ปยุตฺโต)

จัดทำโดย: คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

www.edu.mcu.ac.th

“บุญที่ไม่มีการฝึก เป็นสัตว์ที่แย่ที่สุดกว่าสัตว์ใดๆทั้งสิ้น”

บุญที่ไม่มีการฝึกเป็นสัตว์ที่แย่กว่าสัตว์ใดๆทั้งสิ้น
บุญที่ไม่มีการฝึกเป็นสัตว์ที่แย่กว่าสัตว์ใดๆทั้งสิ้น
อันนี้เป็นหลักพระศาสนา เพราะฉะนั้นจึงมีพระพุทธพจน์ว่า
กัมมโต เสฏฐิ บุญเสสุ แปลว่า บุญไม่มีการฝึกแย่กว่าบุญอื่น

พระพรหมคุณาภรณ์(ป.อ.ปยุตฺโต)

ก. เป็นกัลยาณมิตร

ประกอบด้วยกัลยาณมิตรธรรม ๗ ประการ ดังนี้

๑. **ปิโย** น่ารัก คือมีเมตตากรุณา ใส่ใจคน และประโยชน์สุขของเขา เข้าถึงจิตใจสร้างความรู้สึกรักสนิท สนมเป็นกันเอง ขวนใจผู้เรียนให้อยากเข้าไปปรึกษา ไต่ถาม

๒. **ครุ** นำเคารพ คือ เป็นผู้หนักแน่น ถือหลัก การเป็นสำคัญ และมีความประพฤติสมควรแก่ฐานะ ทำให้เกิดความรูสึกอบอุนใจ เป็นที่พึ่งได้และปลอดภัย

๓. **ภาวนิโย** นำเจริญใจ คือ มีความจริง ทรงภูมิปัญญาแท้จริง เป็นผู้ฝึกฝนปรับปรุงตนอยู่เสมอ เป็นที่น่ายกย่องควรเอาอย่าง ทำให้ศิษย์เอยอ้างและรำลึก ถึงด้วยความซาบซึ้ง มั่นใจ และภาคภูมิใจ

๔. **วตฺตา** รู้จักพูดให้ได้ผล คือ รู้จักชี้แจงให้ เข้าใจ รู้ว่าเมื่อไรควรพูดอะไร อย่างไร และคอยให้คำแนะนำ ว่ากล่าวตักเตือน เป็นที่ปรึกษาที่ดี

๕. **วจนกขโม** อดทนต่อถ้อยคำ คือ พร้อมที่จะรับฟังคำปรึกษาซักถามแม้จุกจิก ตลอดจนคำล่วงเกิน และคำตักเตือนวิพากษ์วิจารณ์ต่างๆ อดทน ฟังได้ ไม่เบื่อหน่าย ไม่เสียอารมณ์*

๖. **คมภีรณจ** กลั กตฺตา แกล้งเรื่องกล้าสู้ได้ คือ กล้าสู้แจงเรื่องต่างๆ ที่ยุ่งยากลึกซึ้งให้เข้าใจได้ และ

สอน ศิษย์ให้ได้เรียนรู้เรื่องราวที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้น

๗. **โน จฏฐาน** นโยชเย ไม่ชักนำในอฐาน คือ ไม่ชักจูงไปในทางที่เสื่อมเสีย หรือเรื่องเหลวไหลไม่ สมควร

(อง.สตุตทก. ๒๓/๓๔/๓๓)

ข. ตั้งใจประสิทธิ์ความรู้

ตั้งอยู่ในธรรมของผู้แสดงธรรม(ธรรมเทศกธรรม) ๕ คือ

๑. **อนุบุพพิทถา** สอนให้มีขั้นตอนถูกลำดับ คือ แสดงหลักธรรม หรือเนื้อหาตามลำดับความง่ายยากลุ่มลึก มีเหตุผลสัมพันธ์ต่อเนื่องกันไปโดยลำดับ

๒. **ปริยายทัสสาวิ** จับจุดสำคัญมาขยายให้เข้าใจเหตุผล คือ ชี้แจง ยกเหตุผลมาแสดงให้เข้าใจชัดเจนในแต่ละแง่ แต่ละประเด็น อธิบายยกเยื้องไปต่างๆ ให้มองเห็นกระจ่างตามแนวเหตุผล

๓. **อนุทยตา** ตั้งจิตเมตตาสอนด้วยความปรารถนาดี คือ สอนด้วยจิตเมตตามุ่งจะให้ เป็นประโยชน์แก่ผู้รับคำสอน

๔. **อนามิสันตร** ไม่มีจิตเพ่งเล็งเห็นแก่อาภิส คือสอน เขามีไม่มุ่งจะได้ลาภ สินจ้าง หรือผลประโยชน์ตอบแทน

๕. **อนุปหัจจ*** วางจิตตรง ไม่กระทบตนและผู้อื่น คือ สอนตามหลักตามเนื้อหา ไม่ยกตน ไม่เสียดสีชมผู้อื่น

(อง.ปญจก. ๒๒/๑๕๙/๒๐๕)

ค. มีลีลาครูครบทั้งสี่

ครูที่สามารถมีลีลาของนักสอน ดังนี้

๑. **สันทัสสนา** ชี้ให้ชัด จะสอนอะไร ก็ชี้แจง แสดงเหตุผล แยกแยะอธิบายให้ผู้ฟังเข้าใจแจ่มแจ้ง ดังจูงมือไปดู เห็นกับตา

๒. **สมาทปนา** ขวนให้ปฏิบัติ คือสิ่งใดควรทำ ก็บรรยายให้มองเห็นความสำคัญและซาบซึ้งในคุณค่า เห็นสมจริง จนผู้ฟังยอมรับอยากลงมือทำหรือนำไปปฏิบัติ

๓. **สมุตเตชนา** รั้งให้กล้า คือปลุกใจให้คึกคักเกิดความกระตือรือร้น มีกำลังใจแข็งขัน มั่นใจจะทำให้สำเร็จ ไม่กลัวเหน็ดเหนื่อยหรือยากลำบาก

๔. **สัมปหังสนา** ปลุกให้รำเริง คือ ทำบรรยากาศให้สนุกสนาน แจ่มใส เบิกบานใจ ให้ผู้ฟังชุ่มชื่น มีความหวัง มองเห็นผลดีและทางสำเร็จ

จำง่าย ๆ ว่า สอนให้ แจ่มแจ้ง จูงใจ แก่กล้า ร่าเริง
(เช่น ที.สี. ๙/๑๙๘/๑๖๑)